

Oponentský posudek na bakalářskou práci Jána Draškoviče Vplyv pandémie covid-19 na partnerské vzťahy mladých dospelých.

Práce zpracovává vysoce aktuální a velmi důležité téma, autor se totiž zaměřil na důsledky pandemie covid19 a konkrétně na mladší generaci, o které se dá říct, že byla v některých fázích pandemie u nás trochu opomíjená. Téma vlivu pandemie na partnerské vztahy je nesmírně plodné a bylo by z něj možno vytěžit hodně. Tato práce ale představuje velmi nekultivovaný pokus představit toto psychologické téma a cosi o něm zjistit. Překypuje množstvím základních chyb a naopak základní stavební kameny vědecké publikace, i té na bakalářské úrovni, a to především práce s primárními literárními zdroji, konstrukce problému a výzkumné otázky a design výzkumu šitý na míru výzkumné otázce, zde téměř kompletně chybí.

Teoretická část práce, především její první obecnější polovina, je postavena na naprosto nevhodných literárních zdrojích. Objevují se zde vědecké články, ačkoli převážně slovenských autorů píšících ve slovenštině. Většinou je ale čerpáno internetových článků v populárních magazínech nebo novinách jako Sme, rubrika Žena, popularizačních tematických webových stránek, dále z popularizačních knih, jako je *Průvodce partnerským vzťahem* anebo webového portálu vlády USA. To jsou vše publikace buďto na hraně, ale většinou rovnou jednoznačně za hranou toho, co je možné pokládat za relevantní akademický zdroj. Způsob citování je také zcela nevhodný. Často jsou uváděny podrobnosti k autorům, které do práce nepatří. Především ale v psychologii nejsou obvyklé sekundární citace, což platí jednoznačně pro klasické autory (jako je Bowlby, zde ovšem pod jménem Bolwy) – v předkládané práci je však sekundární citace normou. Vzhledem k povaze zdrojů text kolegy Draškoviče problematiku pokrývá povrchně, kuse a roztříštěně. Hloubka propracovanosti jednotlivých témat je zcela nedostatečná. Například závazku ve vztahu, kterému se desítky vědců věnují ve svých pracích desítky let, kolega vyčlenil dva odstavce, přičemž poslední dvě věty toho druhého se věnují kvalitě partnerského vztahu. Navíc žádný z těchto světových autorů, kteří se těmto tématům systematicky věnují, není v práci citován přímo. Části, které působí lépe z hlediska hloubky znalosti tématu, zase postrádají citace (např. kapitola 1.6.7 – Vplyv na nedostatok intimity a vznik sexuálnej frustrácie).

Mimo nevhodné zdroje je slabinou teoretické části chybějící dostatečně promyšlená struktura jejího obsahu. Témata „nakousnutá“ v rešerši nejsou vždy relevantní pro empirickou část práce. Z jakého důvodu se například autor zabývá historickou změnou rodiny mezi generacemi? Nebo proč vysvětluje reprodukční číslo v epidemiologii? Výběr témat, stejně jako výběr literatury, tak působí, opět především v první polovině rešerše, dojmem, že vznikl především s ohledem na co nejsnazší přístupnost zdroje než na kvalitu a logiku práce.

Empirická část postrádá vytyčení otázek vlastního výzkumu. Jejich existenci v pozadí můžeme pouze tušit na základě záběru teorie a podoby dotazníku. Metodologická část pravděpodobně představuje překlopený projekt ke státní zkoušce ze společenskovědních metod, vzhledem k tomu, že popisuje, co teprve má být provedeno. Ve formulaci otázek se autor dopustil řady učebnicových chyb. Například používá návodnou otázku (Měla pandemická situace negativní vliv..?), ordinální škálu s nelogicky nerovnoměrnými intervaly (odpracované hodiny), zbytečně převádí škálové proměnné (věk) na intervaly, volí binární škálu, když by byla logická ordinální (změna partnerské spokojenosti – ano-ne, měli jste problémy – ano-ne), používá ordinální škály, které neobsahují všechny možnosti (např. otázka na čas strávený doma nabízí nepochopitelně možnosti 25%, 50%, 75% a 100%). Není mi jasné, proč dávají participantů souhlas se zpracováním osobních údajů, když, jak autor sám zdůrazňuje, od nich žádné osobní údaje nejsou sbírány. Pokud se autor hodlá zabývat vlivy pandemie, chybí mi zde zásadní informace, a sice kdy byly dotazníky sbírány.

Prezentace popisné statistiky základních charakteristik souboru, jako je pohlaví, věk, atd., pomocí koláčových grafů, je krajně nevhodná. Koláčové grafy v akademickém textu všeobecně nemají prakticky vůbec místo, ale těžko si představit, že by se pomocí nich dalo prezentovat něco ještě méně příléhavého, než je věkové rozložení participantů. Vzhledem k tomu, že vzorek, který autor sesbíral, není reprezentativní, není smysluplné zabývat se podrobně jeho popisnými charakteristikami demografického charakteru. Ty se odvíjí od zkreslení výběru. K jisté triviálnosti výsledků vedou některé otázky velmi obecného charakteru, např. Vyskytly se vašem vztahu ... problémy? Ano – ne. To, co z výsledků přináší snad něco nového a není jen artefaktem zkresleného vzorku a špatně položených otázek, jsou odpovědi na otevřené otázky. V odpovědích participantů jsou naznačena různá témata, která by bylo možné samostatně zkoumat. Z hlediska kvantitativních výsledků autor zůstal u procentuálních vyjádření a koláčových grafů. Ačkoli v diskuzi sám nahlíží, že zajímavé by bylo vyhodnotit spokojenost v partnerství například v závislosti na společném nebo odděleném bydlení, pomocí výčtu procentuálních podílů u jednotlivých odpovědí takovou otázku principiálně nemůže zodpovědět.

Smysl diskuze autor zřejmě špatně pochopil, protože v diskuzi pokračuje v prezentaci popisné statistiky. Interpretace, pokud se jich dopouští, jsou často velmi problematické – především z porovnání % pouhým okem nemůžeme vyvozovat nic o korelaci dvou proměnných a dále bych mohla uvést výčet různých faktorů, které autor nevzal v úvahu a které mohly ovlivnit výsledky. Za všechny připomenu to, že data postrádají kontrolní situaci, neboli autor nemůže vědět, jestli by jeho výstupy (např. ohledně výskytu násilí) nebyly tytéž i v období mimo pandemii. Závěr pak opět zbytečně opakuje obsah práce a popisné statistiky z výsledků.

Práce jednoznačně nesplňuje požadavky na bakalářskou práci na Fakultě humanitních studií. Samotný způsob zacházení s literárními zdroji neprokazuje, že si autor osvojil psaní akademického textu. Empirická studie dále ukazuje, že si neosvojil ani základy metodologie společenských věd. Práci nedoporučuji k obhajobě.

Doc. Jitka Lindová, Ph.D.